

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DKRM.ZK.140.156(4)2015.MN

Warszawa, 12 stycznia 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec poselskiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o Policji oraz
niektórych innych ustaw (druk nr 154).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra – Członka Rady Ministrów, Koordynatora Służb Specjalnych do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Beata Szydło

Stanowisko Rady Ministrów
wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 154)

W dniu 23 grudnia 2015 r. został złożony w Sejmie przez grupę posłów projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw. Projektowana ustawa ma na celu dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 lipca 2014 r. (sygn. akt K 23/11), stwierdzającego niezgodność wybranych przepisów: ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2015 r. poz. 355, z późn. zm.), ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1402, z późn. zm.), ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 553, z późn. zm.), ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 568, z późn. zm.), ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1929), ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2014 r. poz. 253, z późn. zm.), ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1411, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 990, z późn. zm.), z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Sentencja rozstrzygnięcia została ogłoszona dnia 6 sierpnia 2014 r. w Dz. U. poz. 1055. Trybunał Konstytucyjny na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Prokuratora Generalnego zbadał konstytucyjność przepisów wymienionych powyżej ustaw zawierających regulacje dotyczące kontroli operacyjnej, pozyskiwania danych telekomunikacyjnych, a także odniósł się do kwestii ochrony tajemnicy zawodowej w toku kontroli operacyjnej oraz niszczenia zbędnych danych telekomunikacyjnych w tych ustawach.

Projektowana poselska inicjatywa ustawodawcza, realizując ściśle sentencję wspomnianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 30 lipca 2014 r. o sygn. K 23/11, uwzględnia ponadto zasadniczą część sformułowanych przez Trybunał w uzasadnieniu do tego wyroku minimalnych wymagań, jakie łącznie powinny spełniać przepisy ustaw normujących niejawne pozyskiwanie informacji o osobach przez władze publiczne w demokratycznym państwie prawa. W projekcie ustawy, zasadniczo jednolicie w stosunku do wszystkich podmiotów uprawnionych do stosowania czynności operacyjno-rozpoznawczych, uregulowano, zgodnie z zaleceniem Trybunału Konstytucyjnego, następujące zagadnienia:

- 1) przesłanki stosowania kontroli operacyjnej i dostępu do danych telekomunikacyjnych;
- 2) rodzaje środków niejawnego pozyskiwania informacji;
- 3) okres prowadzenia kontroli operacyjnej;
- 4) zasady i procedury dotyczące weryfikacji i niszczenia danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych zbędnych dla prowadzonego postępowania;
- 5) organy oraz procedurę kontroli pozyskiwania danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych;

- 6) zasady postępowania z materiałami, które mogą zawierać informacje objęte tajemnicą zawodową (notarialną, adwokacką, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarską, dziennikarską lub statystyczną), albo są objęte bezwzględnymi zakazami dowodowymi.

Należy podkreślić, że w stosunku do obowiązujących regulacji, projektowana ustawa zakłada szereg ograniczeń w dotychczasowych kompetencjach służb uprawnionych do niejawnego pozyskiwania informacji o osobach m.in.:

- 1) ścisłe określenie, z uwzględnieniem specyfiki zadań każdej służby, przesłanek prowadzenia kontroli operacyjnej i pozyskiwania danych telekomunikacyjnych, pocztowych oraz internetowych;
- 2) określenie zamkniętego katalogu rodzajowych środków prowadzenia kontroli operacyjnej, a także zamkniętego katalogu danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych;
- 3) wprowadzenie ścisłych zasad postępowania z materiałami z kontroli operacyjnej, które mogą zawierać informacje objęte tajemnicą wykonywania zawodu lub funkcji, wzorowanych na przepisach Kodeksu postępowania karnego;
- 4) ograniczenie (z wyjątkiem dla ABW oraz SKW) do 18 miesięcy maksymalnej długości okresu prowadzenia kontroli operacyjnej;
- 5) wprowadzenie obowiązku niezwłocznego niszczenia danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych zbędnych dla prowadzonego postępowania karnego;
- 6) wprowadzenie następcej sądowej kontroli prawidłowości pozyskiwania przez uprawnione służby danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych.

Mając na uwadze powyższe Rada Ministrów odnosi się pozytywnie do rozwiązań zawartych w opiniowanym projekcie ustawy, niemniej szczegółowa analiza tych rozwiązań wskazuje, że do efektywnego i pełnego zrealizowania celów regulacji do opiniowanego projektu należałoby wprowadzić poniższe zmiany.

- 1) Z projektowanych przepisów (w każdej ze zmienianych ustaw kompetencyjnych służb uprawnionych do prowadzenia kontroli operacyjnej) proponuje się wykreślić następujące przepisy: z art. 19 ustawy o Policji: ust. 6a pkt 2 i ust. 6b, z art. 9e ustawy o Straży Granicznej: ust. 7a pkt 2 i ust. 7b, z art. 36c ustawy o kontroli skarbowej: ust. 4a, z art. 31 ustawy o Żandarmerii Wojskowej oraz wojskowych organach porządkowych: ust. 7a, z art. 27 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu: ust. 6a, z art. 31 ustawy o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego: ust. 4a i z art. 17 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym: ust. 5a. Wymienione przepisy noszą znamiona pomyłki legislacyjnej, ponieważ niejasna konstrukcja zawartych w nich odesłań uniemożliwia odczytanie intencji projektodawcy co do zakresu wykonywania opisanych w nich czynności bez zgody sądu. Proponuje się także utrzymanie regulacji dotyczącej Policji i Straży Granicznej, precyzującej, że kontrolą operacyjną nie jest uzyskiwanie i utrwalanie obrazu w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, policyjnych izbach dziecka, pokojach przejściowych oraz tymczasowych pomieszczeniach przejściowych (Policja), a także pomieszczeniach strzeżonych ośrodków, aresztów dla cudzoziemców lub w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych oraz

w innych wykorzystywanych przez Straż Graniczną obiektach i obszarach (Straż Graniczna).

- 2) Proponuje się zawęzić (w każdej ze zmienianych ustaw kompetencyjnych służb), w stosunku do projektu, przesłanki pozyskiwania danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych przez uprawnione podmioty (z wyjątkiem ABW, SKW i CBA) tylko do celów zapobiegania lub wykrywania przestępstw (a w przypadku Policji i Żandarmerii Wojskowej – z uwagi na specyfikę zadań tych formacji – także do celu ratowania życia lub zdrowia ludzkiego bądź wsparcia działań poszukiwawczych lub ratowniczych), a także jednoznacznie przesądzić, że wszystkie uprawnione służby mogą pozyskiwać tylko dane telekomunikacyjne, pocztowe lub internetowe, niestanowiące odpowiednio treści przekazu telekomunikacyjnego, przesyłki pocztowej albo przekazu w ramach usługi świadczonej drogą elektroniczną. Propozycja ta, kompatybilna z propozycją z pkt 1, powinna ostatecznie rozwiązać wątpliwości co do możliwości pozyskiwania przez uprawnione służby jakichkolwiek treści przekazów elektronicznych i pocztowych bez zgody sądu.
- 3) Mając na uwadze zakres przedmiotowy zakazów dowodowych określonych w Kodeksie postępowania karnego proponuje się wprowadzić, w każdej ze zmienianych ustaw kompetencyjnych służb uprawnionych do prowadzenia kontroli operacyjnej, zasadę, że materiały z kontroli operacyjnej mogące zawierać informacje objęte bezwzględnym zakazem dowodowym (art. 178 k.p.k. – tajemnica obrońcy i tajemnica świadka) są niezwłocznie niszczone w ramach uprawnionej służby, która uzyskała te materiały, na podstawie zarządzenia właściwego szefa/komendanta tej formacji. Uzasadnieniem tej propozycji jest brak celowości przekazywania do oceny organu zewnętrznego materiałów z kontroli operacyjnej, co do których zachodzi pewność uznania ich za niedopuszczalne do wykorzystania w postępowaniu karnym. Zaproponowana zasada ponadto znacznie zawęzi krąg osób, które będą miały dostęp do tych materiałów.
- 4) W odpowiednich przepisach ustaw o Policji (dodawany art. 19 ust. 9a), o Straży Granicznej (dodawany art. 9e ust. 10a) i o Żandarmerii Wojskowej oraz wojskowych organach porządkowych (dodawany art. 31 ust. 10a) proponuje się poszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do upoważnienia swoich zastępców do składania wniosków o zarządzenie bądź przedłużenie kontroli operacyjnej lub do zarządzenia kontroli operacyjnej w trybie niecierpiącym zwłoki także o komendantów oddziałów terenowych tych formacji, tj. komendanta wojewódzkiego Policji, komendanta oddziału Straży Granicznej i komendanta oddziału Żandarmerii Wojskowej. Wymienione organy są uprawnione na mocy obowiązujących przepisów do składania wniosków w przedmiocie kontroli operacyjnej, a z uwagi na znaczną ilość wniosków kierowanych przez te organy do sądów brak jest uzasadnienia do pozbawienia komendantów oddziałów terenowych tych formacji uprawnienia do upoważnienia swoich zastępców do kierowania tych wniosków analogicznego jak przewidziano w projekcie dla komendantów tych formacji na szczeblu centralnym. Jednocześnie z uwagi na brak ustawowego umocowania zastępcy Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej proponuje się, aby Generalny Inspektor mógł upoważnić do składania ww. wniosków kierownika komórki organizacyjnej urzędu obsługującego ministra

właściwego do spraw finansów publicznych właściwej w sprawach wywiadu skarbowego (dodawany art. 36c ust. 7a).

- 5) W ustawie z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne proponuje się dodanie w art. 179 przepisu ust. 4d w brzmieniu:

„4d. Zapewnienia warunków technicznych dostępu i utrwalania za pomocą interfejsów nie stosuje się do przedsiębiorców telekomunikacyjnych będących mikroprzedsiębiorcami albo małymi przedsiębiorcami w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 584, z późn. zm.), z zastrzeżeniem ust. 4c”.

Powyższa propozycja minimalizuje koszty związane z realizacją przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych obowiązków na rzecz obronności, bezpieczeństwa i porządku publicznego poprzez wyłączenie w stosunku do najmniejszych przedsiębiorców konieczności samodzielnego zakupu kosztownych urządzeń (interfejsów) spełniających wymogi ochrony informacji niejawnych, chyba, że korzystaliby oni z interfejsu wspólnie z innym przedsiębiorcą telekomunikacyjnym.

Podsumowując powyższe rozważania Rada Ministrów opiniuje pozytywnie poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (druk nr 154), zalecając wprowadzenie do jego treści zaproponowanych powyżej rozwiązań, i rekomenduje dalsze prowadzenie prac legislacyjnych nad tym projektem.